

Motion till riksdagen

1989/90:A743

av Margareta Winberg m.fl. (s)

Arbetstidspolitiken

Arbetstiderna har under lång tid varit föremål för debatt i Sverige. Redan 1972 föreslog det socialdemokratiska kvinnoförbundet sex timmars arbetsdag för alla. Vi gjorde det som den första politiska organisationen i Sverige. Det var inte konstigt. På 1960-talet medförde industrins behov av arbetskraft att kvinnorna lockades ut på arbetsmarknaden. Senare var det den offentliga sektorn, kvinnornas egen arbetsmarknad, som definitivt fick kvinnor som grupp att ta det stora steget ut i arbetslivet. Då fick kvinnor erfara det svåra i att kombinera ett heltidsarbete med föräldraskapet, och en generell arbetstidsförkortning tedde sig som ett naturligt krav. Tanken om den allmänna arbetstidsförkortningen fick snabbt stor anslutning bland allmänheten.

DELFA, delegationen för arbetstidsfrågor, tillsattes och kom med ett stort antal förslag till den framtida arbetstidspolitiken, längre semester, ett friår mitt i livet, flexibla arbetstider, lägre pensionsålder m.m.

Då vi 1976 fick en borgerlig regering mattades intresset för arbetstidsfrågor. Andra frågor upplevdes som mer centrala: arbetslöshet, budgetunderskott, hög inflation osv.

På 1980-talet tillsattes arbetstidskommittén. Åter väcktes förhoppningar hos många kvinnor att vi nu skulle få se sextimmarsdagen återuppstå i debatten. Arbetstidskommittén valde dock att förorda individuella, flexibla lösningar, förslag som många av oss betraktat och betraktar som ett hot mot jämställdheten eftersom historien lärt oss att valfrihet för familjen att själv bestämma sina arbetstider alltid har betytt att männen väljer först. Kvinnan får ta den tid som "blir över". Så har arbetarkvinnor burit ut tidningar, vakat på nätter, skurat trappor osv.

Vad skulle då en sextimmarsdag betyda?

Sextimmarsdagen för alla raderar ut större delen av den klyfta som i dag finns mellan heltids- och deltid arbetande. Jämställdheten mellan könen i arbetslivet främjas, ty den klyftan är ju också en klyfta mellan kvinnor och män. Inga andra förslag till arbetstidsreformer har denna utjämnande verkan.

- Arbetstidsbank gynnar männens intressen, de kommer dessutom att gynna mäns övertidsarbete eller de män som friare kan förfoga över sin arbetstid.
- Flextider gynnar dem som har makten i familjen och dem som kan till-

lämpa flextider. Det kan knappast vård- och servicepersonal, de måste organisera arbetet utifrån de vård- och servicesökandes behov.

- Kortare arbetsdag för enbart småbarnsföräldrar gynnar byråchefen med småbarn på den medelålders nedslitna lokalvårdarens bekostnad.

Bara en allmän arbetstidsförkortning ger rätt social prioritering!

Arbetet i hem och hushåll är starkt ojämnt fördelat. Med kortare arbetsdag för alla blir det lättare att ändra på detta. Män som varit intresserade av hem och barn får mer tid till detta. Män som varit ointresserade tvingas förhålla sig på ett aktivare sätt. Jämställdheten i privatlivet kräver att man delar just på de dagliga återkommande uppgifterna. Regelbunden samvaro i vardagsrutinerna är ett viktigt moment i en jämlik mänsklig gemenskap.

Demokratin kräver att människor har tid. Tid för facklig och politisk verksamhet. Demokratin kräver också att alla ges den tiden, framför allt de efter-satta grupperna. Dit hör kvinnorna. Därför vilar mycket av möjligheterna för kvinnor att rycka fram till en likvärdig position i samhällslivet just på den kortare arbetsdagen.

Sextimmarsdagen ger fördelar för alla barn. Även för barn i de tidiga ton-åren, som verkligen behöver stöd och uppmärksamhet. De mindre barnen får den stimulans och det sociala kontaktnät de behöver utan alltför långa dagar på dagis. Det blir också mer tid för att engagera sig i barnens skolarbete, detta är kanske särskilt viktigt för arbetarbarnen, som många gånger har ett alltför svagt stöd i dessa avseenden hemifrån.

Kortare arbetsdag för alla ger sannolikt positiva effekter på samhällsekonomin. Det blir lättare att ta tillvara den arbetskraftsreserv som fortfarande finns i form av deltid arbetande kvinnor. Det tryck som med sextimmarsdagen skulle skapas gentemot privata och offentliga arbetsgivare skulle tvinga fram effektiviseringar i form av bättre hjälpmedel i arbetet och bättre organisering av arbetsprocesserna. Arbetsgivaren får också ett starkt motiv för att höja kompetensgraden hos all personal. Detta gynnar kvinnor som fortfarande är den grupp som har den minst utnyttjade kapaciteten. Att kvinnor ges möjlighet att utnyttja sina ännu slumrande talanger är en vinst både för ekonomin och jämställdheten.

Argumenten mot sextimmarsdagen har alltid varit de stora kostnaderna. Vad man emellertid alltid har förbisett är den intäktssida som en kortare arbetsdag skulle ge. Arbetstidsutredningen (SOU 1989:53) redogör för de kostnader och problem som finns i samband med en generell sextimmars arbetsdag. Vidare finns beskrivet vilka positiva effekter den generella arbetstidsförkortningen skulle kunna ge. Ingen utredning har emellertid räknat på de totala effekterna för såväl företag som samhälle.

Vad betyder i ekonomiska termer t.ex.:

- en minskad fysisk förslitning i form av sänkta sjuktal, minskad förtidspensionering och sjukhusvård,
- möjligheterna till ett bättre kapitalutnyttjande inom kontor, myndigheter och handel,
- en under dagen mer spridd efterfrågan på kollektivtrafik,
- mer tid tillsammans med föräldrarna för barns psykiska hälsa, både som småbarn och tonåringar?

Frågorna är många, det borde vara möjligt att finna svaren!

Hemställan

Mot. 1989/90

A743

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att målet för arbetstidspolitiken skall vara sex timmars arbetsdag för alla,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av utredning om sextimmarsdagens totala effekter för individ och samhälle.

Stockholm den 20 januari 1990

Margareta Winberg (s)

Maj-Britt Theorin (s)

Kristina Svensson (s)

Ulla Pettersson (s)

Maj-Inger Klingvall (s)

Ingegerd Sahlström (s)

Karin Wegeståhl (s)